

1918 január hó *Ötven év 20 évvel*
1, 3, 5, 8-9, 11-34, 36-41, 43, 45 *átvett lap*

DEBRECZEN

Előfizetési ár azétküldéssel:
HELYBEN:
Negyedévre 4 korona
Félévre 8
Egyes szám ára 30 fill.

VIDEKEN:
Negyedévre 4 K 50 f.
Félévre 9 K —
Egyes szám ára 40 fill.

Ötvenedik évfolyam.
I-ső szám.
Vasárnap, 1918 január 6.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Barabos-utca 7. szám. Telefon: 412.
Lapkiadó Horovitz Zsigmond.

Ötven esztendő.

A „Debreczen” az új esztendővel ötvenedik évfolyamába lépett. Lehetetlen, hogy lapunk életének ehhez a nagyjelentőségű, s az egész magyar hírlap-iroda'omban esemény-számba vehető mozzanatához érkező, egy pillanatra meg ne állapodjunk és jóleső érzéssel ne tekintünk vissza a lap mögött fekvő eseményekkel telített multra.

Egy félszázad még az emberi életben is nagy idő; valóságos korszak, melyet megérnie nem mindenkinek adatik meg. Az újság pedig, a napok eseményeinek ez a hűséges krónikása, nem tartozik az emberi szellemnek ama ércnél megmaradóbb, piramisoknál szilárdabb alkotásai közé, melyek az emelkedők szűkre szabott határain túl gögösen dacolnának az idővel és a mulandóság ezer arculatu, de örökké változatlan törvényével. A magyar újságok közül akár ujjunkon is összeszámálhatnánk azt a néhányat, mely a mienkéhez hasonló multra tekinthet vissza.

Abban az időben, mikor a „Debreczen” első példánya hosszas vajadás és lelkes munka eredményeképpen elhagyta a sajtót, az újságírás még nem volt foglalkozás Magyarországon, legalább is nem volt a mai értelemben az. Hanem több volt, mint foglalkozás, végtelenül több volt, mint kenyérkereset és megélhetési forrás: hivatás volt. Akik nekiadták magukat, azoknak ugyanazokkal a nélkülözésekkel és csalódásokkal kellett szembenézniük, amik a magyar színészet első uttörőinek küzdelmes életpályáját ragyogják be a melankólia könyvekben fogant mosolyával. Van valami ezeknek az embereknek a küzdelmében, ami elszorítja a szívet és mégis felemel; valami, ami előtt csodálkozó tisztelet kényszerít fejet hajtani, s keserű rezignáció sajtól könyvet szeméinkből. Ez a valami pedig az a mindennel dacoló, mindenbe beletörődött elszántság, az a forradalmi lendület, ami minden nagy jövőnek induló szellemi munka kezdetét jelzi. Ha a magyar hírlapírás idővel elfoglalhatta méltó helyét az európai zszurnalisztika nagy birodalmában, az ezeknek a részben már elfelejtett nevű lelkes uttörőknek az érdeme. De nemcsak az emberek, a körülmények is felismerhetetlenül mások voltak abban a messze mögöttünk maradt korszakban, mely a „Debreczen” megalapításának évszámát magába foglalja,

s melyre most ebből az alkalomból egy kegyeletes visszapillantást akarunk vetni. A redakció akkor még nem volt hivatal, nem volt iroda, ahol egy idegeket őrlő és lelket emésztő lázas napi munka izgalmai zajlanak le: a szerkesztőség az irodalom előszobája volt. Szépirodalom és újságírás sem állottak egymással merev ellentétben. Akik abban az időben a „Debreczen” hasábjait élő betűkkel és szavakba oldott lélekkel töltötték meg, csaknem valamennyien költők voltak, igazi kiválasztottjai az emberi szellemnek, akik közül nem egy idővel vezető szerephez jutott a magyar szépirodalomban.

Hogy a kultura, a tudomány, a politikai és közgazdasági élet: terén milyen mélyreható változásokat, milyen soha sem sejtett megújulásokat és újításokat hozott magával ez az ötven esztendő, melynek a „Debreczen” mind a mai napig hűséges krónikása és kritikusi látású szemlélője maradt, arról beszélnünk is messzevezető vállalkozás volna. Még abban az esetben is, ha csak dióhéjban próbálnánk meg reámutatni a nemzeti és társadalmi evolúciónak az említett ötven év alatt megtett útjára, messze ki kellene terjeszkednünk egy rövid visszaemlékezés szűkre szabott határain. De mégis, mintha a Gondviselésnek végzését és a „Debreczen” egykori újjáéledésének zálogszerű biztosítékát kellene látnunk abban, hogy az ötven esztendő újság életének ezt a két legjelentősebb mozzanatát: a megindítást és az éppen elért jubileumot, egyaránt két nagy szociális jelentőségű intézmény létrejötte jelzi. A zsidóság recepciója, a mult század egyik leg-hatalmasabb szociális vívmánya, — a „Debreczen” fennállásának első esztendejében ment végbe. Napjainkban pedig az általános választójog régóta vajdó problémája érkezett el a megvalósuláshoz.

Mintha ez a két határkö gyanánt emelkedő esemény az egész közbeeső félszázadra is reányomta volna bélyegét. A „Debreczen” ötvenesztendő multjában nem volt rá példa, hogy a lap ne a liberális és progresszív törekvések zászlója alá sorakoztatta volna olvasóinak nem ritkán fölényesen nagyszámú és mindvégig hűséges tábort. Nem volt a szabadelvásás jegyében fogant egyetlen mozgalom sem, melynek ki-

vívásában és diadalra jutásában a szabad hajduvárosnak ez a legrégebb sajtó-organuma ne vett volna bőségesen részt.

Hogy a lap, mely a közönség érdekeit ilyen módon szolgálta és igényeit ilyen elvek alapján igyekezett kielégíteni, életképes volt, hogy joga és ereje volt a fennmaradáshoz, azt semmi sem igazolhatja jobban, mint éppen a most ünnepelt évforduló. Debreczen közönsége a maga félreismerhetetlenül helyes ítéletével meglátta és felismerte azt, hogy a sajtó, ha ennyire fel tud emelkedni hivatásának magaslatára, legjobb barátja és kísérője az élet ezer változása közepette. Megszerette és sokáig hűségesen támogatta a „Debreczen”-t, mely az olvasók tábora újra meg újra megnyilatkozó rokonszenve nélkül bizonyára aligha érthette volna meg első megjelenésének félszázados évfordulóját.

A körülmények természetesen ebben az irányban is sok változást idéztek elő. A nehéz anyagi viszonyok, első sorban a még most is tomboló világháboru mindinkább súlyosodó nyomása a közönséget és a lapot egyaránt sok koncessióra kényszerítette rá. De a mult egyszersmind ígéret is és fogadalom a jövőre. Hisszük és reméljük, hogy a „Debreczen”, Magyarországnak ez az egyik legrégebb és legnagyobb multu lapja rövidesen ismét elfoglalhatja az őt megillető helyet a magyar újságírásban és annak a közönségnek szeretetében, melynek érdekeit ötven esztendőn keresztül önzetlenül és kitartással szolgálta.

A félszázados évforduló alkalmából felszólítottuk lapunknak néhány régebbi dolgozó társait és barátait, hogy keressenek fel bennünket és mondjanak el egyetmást azokból a gondolatokból, melyeket ez a ritkaság számba menő jubileum kelt fel bennük. A felszólításainkra érkezett válaszokat lapunknak egy más helyén közöljük. Most még csak egy pár szót, egy meleg, hálás és köszönettel teljes üdvözlötet mind azoknak, akik mellettünk állottak és egynek érzik magokat velünk, akik valaha szerettek bennünket és akik most a második félszázad küszöbén szeretettel gondolnak reánk, az újságírás egyszerű és igénytelen munkásaira, akiknek minden törekvésük, de egyszersmind egész jutalmuk is: a közönség rokonszenvét kiérdemelni!

Tisztelt Szerkesztőség!

A „Debreczen“ 50 esztendő fennállásának jubiláris évfordulóján tisztelettel és szeretettel üdvözlöm Önöket, mint a lap mostani szellemi vezéreit.

A „Debreczen“ mögött hosszú mút áll és pedig tisztos. Az igazságnak és szépnek kultuszában tölt el ez a félszázad. Éppen azért nem is tudja a földi kincsek garmadáját hívni tanubizonyosságul ereje mellett. De bizonyosságul hozhatja azt a sok lelki kincset, amelyet áldásra osztogatott s mellyel Debreczent segített nagygyá építeni.

A tiszta uton haladjanak Önök tovább!
Debreczen, 1917 december 30.

Szeretettel
Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A „Debreczen“ mindenkor a tiszta liberalizmus, a felebaráti szeretet, a testvéri egyenlőség és a politikai és társadalmi szabadság becsületes zászlóvivője volt. Midőn tehát ily irányu önzellen küzdelmének ötvenedik esztendőjét elérte és vidéki sajtóorgánumnál ritkaságszámba menő jubileumát ünnepli, szeretettel köszöntöm a lapot, üdvözlöm lelkes szerkesztőjét és kiadóját, s kívánom, hogy a „Debreczen“ erejében megújodva, új fellendüléssel élvezhesse régi tekintélyének ragyogását.

Krausz Vilmos,
főrabbi.

Amikor én kifutó riporternak a „Debreczen“-hez kerültem, Ady Endre és boldogult Sipos Béla vezérkedtek a lapnál. Nagy szerepe volt a redakcióban az ollónak, mert Adyék olykor hétszámra csak aludni jártak be. Egy egy búsmagyar Ady-vers, Kemény Emilnek néhány sziporkázóan szellemes karcolata és Kun Béla karakán politizálása adtak szint néhanap a jó öreg újságnak, melynek ekképen csak figuráns munkásai voltak ekkor.

Annál bőségesebben jött a szedők nyakába a kézirat-áldás jó Móricz Palya beköszöntésekor. Már-már úgy volt, hogy reneszánszát fogja élni a lap, mely ekkor — politikában és szépirodalomban egyaránt — hűségesen és szívósan szolgálta tisztos hagyományait. A közönségnek azonban nem ez kellett, hanem színes és eleven hír-újság, s mert a „Debreczen“ nem ilyen volt, menthetetlenül lemaradt a versenyben.

E regime után aztán a pártcélok pronunciált harcosa lett a lap; az volt még akkor is, mikor jómagam szerkesztettem esztendőn át, s az öreg újságot arra kényszerítettük, hogy fiatal munkatársainak kemény tollal osztogatott csapkodásait fogadja be hasábjaira. A legutolsó nagy választási harc után aztán — jórészt az anyagi segélyforrások bedugulása folytán — mindegyre inkább el kellett halkulnia ez egyik legrégebb, legszebb mútu, legmagyarabb lapnak, mely valaha félország kulturájának volt a nagyon bátor, nagyon érdemes szóvivője.

Megindultsággal köszöntöm a lapot félszázados stációján és meleg szeretettel feltámadást kívánok neki, diadalmas további életet; hagyományos nagy céljai betöltése érdekében pedig olyan megújulását, mely anyagiakban is, szellemiekben is egy új, minden eddiginél szebb élettel ér fel. Nem a lapnak: e városnak s függetlenségi gondokódásu polgárainak az érdeke, hogy a várt reneszánsz mihamarabb megjöjjön. Legyünk rajta, hogy úgy legyen!

Dr. Gal Zoltán.

In memoriam.

Most 25 esztendeje, mikor, mint a legöregebb debreczeni újság legfiatalabb munkatársa irtam emlékeztető sorokat a „Debreczen“ jubiláris ünnepi számába, bizony más világot éltünk! Mintha akkor, azok a régi emberek, akiknek egy része már nagyon csendes ember lett azóta, nem ismerte volna az önzést, a szeretetlenséget, szülőökát a világ minden bajának, így a most dühöngő nemzeteket pusztító világháborúnak is? Vagy talán az emberi kicsinyeségek eme apró férgi már akkor is éltek és uralkodtak mindeneken, csak mi fiatalok nem láttuk megnyilatkozni a nagy akarások, ifjonti lendülések, nemes tüzekkel izzó vágyak mámoros lázában égő szemünkkel?!

A Ruttkayné Kossuth Lujza (a nagy Kossuth nővére) Turból keletkezett vezető cikkével ékeskedő ünnepi újságárkusok írói közül azóta nagyon-nagyon sokan hajtották fejüket örök nyugovóra, akiknek elmulása felett hadd gyujtom meg itt az emlékezés szerény mécsvilágát. Thaly Kálmán, gróf Vay Dániel, az öreg Madarász József, Gáspár Imre a legnagyobb magyar újságírók egyike, Kósa Barna a legönzettelebb, zseniális debreczeni publicista, a „Debreczen“ akkori felelős szerkesztője, Erdélyi István a humoros cikkeiről ismert kiadóhivatali főnök, E. Kovács Gyula a legnagyobb magyar klasszikus színművész és költő, a „Kétszer is nyit az akácia virága“ kezdetű dal szerzője, Komlóssy Artur, Debreczen irodalmi életének klasszikus krónikása stb.

De örök nyugvásra tértek a debreczeni hírlapírói gárda akkori derék munkásai is, akik szintén tudtak verekedni, marakodni de gyűlölködés nélkül: Rudnyánszky Gyula, Szombathy János, Bereczky Lajos, Lánosz Hornyák Viktor, Vértessy Gyula és Arnold (utóbbi a nagy magyar novellista), s a „Debreczen“ későbbi munkatársai közül Sipos Béla, Polczner Ernő, Simonyi József.

A legöregebb debreczeni lap akkori jubiláris cikkirói, s a későbbi debreczeni újságírási képviselői közül sokan kerültek el Debreczenből, sokan tértek más pályákra, mint Márk Endre, azóta udvari tanácsos polgármester, dr. Bakonyi Samu az egykori főmunkatárs és dr. Benedek János a későbbi felelős szerkesztő, Krudy Gyula a régi romantikus történetek országosan ismert nagy mesemondója, Ady Endre a modern költők fejedelme, Lóndesz Elek a Pesti Napló leghűségesebb dolgozó társa, Katona Imre a veritikus törekvések első debreczeni zászlóvivője, Szabolcska Mihály a debreceni Nagyerdő poéta, Zoltay Lajos a mintaszerű közigazgatási riportok atyamestere, Könyves Tóth Kálmán a patriarka kort megélt költő-pap. És sok mások, akiknek neve bizony lemosódott a vénülő krónikás gyöngyűlni kezdő emlékeztetőnek táblájáról.

Az ittmardottak közül, — mintha az elmult 25 év csak egyetlen illanó perc lett volna — tollal a kézben szolgálja a debreczeni hírlapírást, régi idők ritka maradékeként Than Gyula és e sorok szerény írója, mint az öreg „Debreczen“-nek három ízben is szerkesztője.

Régi szép időknek szomorú változásai közepett, a világ legnagyobb háborújának keserű megpróbáltatásai közt, a vérzomankós harc nehéz, halálos bánatfelhői alatt, a vidéki, minden ízében magyar újság pályafutásának ötven éves határkövénel holtak és élők emlékének ünnepét őrli a lelkem, komor se tésével annak,

hogy a legközelebbi jubileum alkalmával talán már mindnyájan találkozunk, a régi gárda nagyja s kicsinyei egyaránt, va'ahol, ahol már meg léssen fejte az emberi élet titkainak titka?!...

Debreczen, 1917 Karácsony napján.

Szathmáry Zoltán,
a Debreczeni Közlönyf. szerkesztője.

A „Debreczen“ története dióhéjban.

A „Debreczen“ első száma 1869 július 1-én jelent meg. Alapítója és felelős szerkesztője Oláh Károly debreczeni ügyvéd volt, aki Szabó Antallal, Hamar László most nyug. városi hivatalnokkal, Borostyani Nándorral a később országos hírt publicistával és Szatmári Károly jeles hírlapíróval szerkesztette Debreczen legrégebb újságát. 1869-től 1870 aug. 31-ig a városi nyomdában nyomták a lapot.

1875-ben Szatmári Károly lett a felelős szerkesztő, de pár hónap múlva, miután állítólag Tisza Kálmán politikai bosszúja miatt katonának kellett bevonulnia, Tiszai Dániel lett a felelős szerkesztő s laptulajdonos. 1870-től 1876-ig Telegdy K. Lajos, majd a Könyvnyomda és Kártyagyári Részvénytársaságnak nyomdájában nyomult.

Tiszai 1876-ban nyomdát rendezvén be, a debreczeni függetlenségi pártnak adta át a lap tulajdonjogát, de a szerkesztői széket fenntartotta magának. 1882-ig a Tiszai nyomdájában nyomtatott a lap. Tiszai halálával Vértessy Lajos lett a felelős szerkesztő, majd rövid egymásutánban Péter Gábor és később Szabó József, mindhárman városi tisztviselők lettek később: Vértessy főjegyző, Péter vásárbíró, Szabó pedig főszámvevő.

A „Debreczen“ kiadását 1882-ben Kutasi Imre vette át, míg Szabó Józsefet követték a felelős szerkesztői székből Szatmári Károly, s rövid ideig Hentaller Lajos, az országos képviselővé lett publicista.

1883-ban került az első hivatásos lap-szerkesztő a lap élére: Gáspár Imre, akinek szerkesztése alatt nagy lendületet vett Debreczenben a hírlapírási, a Debreczeni Ellenőr-rel való nemes versenyben. 1889-ben a függetlenségi párt Kósa Barnát, az eddigi segédszerkesztőt bizta meg a szerkesztéssel, s megjelenik a lap homlokán az első főszerkesztő Szinay Gyula, főmunkatársnak jegyezve pedig dr. Bakonyi Samu. Nagyon nehéz anyagi viszonyok közt Kósa Barna szerkesztő és Erdélyi István kiadóhivatali főnök vezetése és hűségese sáfarkodása alatt.

Kósa Barna nyugalmába vonulása, s rövid idő múlva bekövetkezett halála után Kóhanyi Gyula, Polczner Árpád és Bartha Mór szerkesztették a lapot, mignem dr. Benedek János vette át, aki névtelen főmunkatársként, a később és ma már nagyon neves költőt, Ady Endrét alkalmazta. Ady, mint főiskolai joghallgató, itt irta a „Debreczen“ hasábjain első verseit. A mult század kilencvenes éveiben történt ez, mikor is Hoffmann és Kronovitz vették át a lap kiadását.

Móricz Pál, az országos nevű író lett dr. Benedek utóda, majd Székely Imre, aki az eddig hetenkint ötször megjelenő (pünkteti napokon szünetelő) lapot minden hétköznapon megjelenővé tette, gondoskodván teljes kaucióról. Székely Imre után Békásy Jenő lett a felelős szerkesztő, majd a „Debreczen Hírlap-

kiadó Részvénytársaság" megalakulván, s a lapkiadást magára vállalván, Szathmáry Zoltán lett a felelős szerkesztő, aki alatt az eddig délután megjelenő lap reggel hagyta el a sajtót. Nem egészen két évig Debreczen város nyomdája állította ki a nagy fellendülésnek induló, nagy bőkezűséggel szerkesztett s kiadott lapot. Ő alatta jelent meg Debreczenben az első 44 oldalas husvéti és karácsonyi szám, egyébként is jeles hírlapírói és írói gárdával dolgozva. A 25,000 koronás alaptőke így hamar elfogyott, pedig időközben ifj. Móricz Pál és megint Szathmáry Zoltán igyekeztek, mint felelős szerkesztők, lendíteni valamit a lap anyagi sorsán is.

A részvénytársaság teloszolván, a függetlenségi párt megbízásából dr. Gál Zoltán vette át a lap szerkesztését, majd 1910 augusztus hó 30-ától Horovitz Zsigmond kiadásába és nyomdájába került a lap. Ekkor Pósch Dezső, utána Simon István lett a felelős szerkesztő. Azután még két ízben szerkesztette Szathmáry Zoltán a lapot, mely később Horovitz Zsigmond tulajdonába és felelős szerkesztésébe ment át.

A „Debreczen” Kósa Barna szerkesztése alatt 1893 március 15-én ünnepelte 25 éves jubileumát, még mint a régi nagy, úgynevezett lepedőújságok alakjában. 1895-ben u. n. nyolcas alakra változott az újság, mely a függetlenségi politikát szolgálta egy félszázadon keresztül.

Krónikás.

Emlékvers.

(Annikának.)

Virulnak, élednek
A kerti virágok,
Nevegélnek felém
Csókos ajkú lányok.

Nappal az orcájuk,
Szemük éjnek fénye
Mint illatos rózsák
Hullanak ölembé.

S hiába minden,
Őket meg se látom.
Csak Téged óhajlak
Kincsem, boldogságom.

Vajda Tivadar.

Mi lesz az alkalmatlanokkal?

A honvédelmi miniszterium nyilatkozata

Az alkalmatlanok behívásával kapcsolatban különböző hírek keltek szárnyra az egész országban és a polgári segédszolgálatot teljesítők beosztásáról, kiképzéséről és vezényeléséről a hivatalos nyilatkozatokon kívül annyiféle hír jelent meg, hogy az emberek legnagyobb része igazán nem tudja, hogy a híradások melyikének higgyen. Egy-egy megnyugtató, másrészt tájékoztató jellegű ementem a honvédelmi miniszteriumba, ahol az illetékes ügyosztályban felvilágosítást kértem a kérdés mind a fentiról.

Az ügyosztályban lekötelező szíveséggel állottak rendelkezésemre és a következő felvilágosítást adták:

A fegyveres szolgálatra alkalmatlan népfelkelők behívásának célja az, hogy az ország belső területén lévő és a harcra szolgálásra alkalmas katonákat ilyen szolgálatra nem alkalmas egyénekké alakítsuk fel. E cél elérésére a behívások t. ilyen polgári segédszolgálatra kizárólag az 1891. és 1868. évek között született, katonai szolgálatra alkalmatlannak minősített népfelkelőket vesszük tekintetbe. Hangsúlyozni kívánjuk azonban, hogy nemcsak a közérdeket, hanem a jogos magánérdeket is ügyembe vesszük és rajta leszünk, hogy ezek a legmesszebbmenő védelemben részesüljenek.

A fegyvertelen szolgálatra való behívások november 27-én kezdődtek meg, de ezidőszent még nem érték véget és nem is érnek véget addig, amíg rendelkezés nem áll a szükséges létszám. Amint a Debreczen olvasói előtt ismeretes, elsősorban az önként jelentkezőket vonjuk be a segédszolgálatra, ha azután az önként jelentkezőkből nem telik ki a szükséges létszám, akkor sor kerül egyrészt azokra, akiknek foglalkozásuk nem közszükséglet, másrészt azokra, akik hivatásukban könnyen nélkülözhetők, vagy pedig fenyűzési és szórakozási keresetágakban vannak foglalkoztatva. Remélhető azonban, hogy a behívások december végével megszűntek, mert addigra a szükséges létszám biztosítva lett.

Intézkedés történt olyan irányban, hogy a fegyveres szolgálatra alkalmatlan segédszolgálatosok részére kibocsájtott idézés mindenkor tizenkét tizenegy nappal előbb kézbesíttessék, hogy a behívottaknak idejük legyen legsürgősebb magánügyeiket elintézní. Orvosekon, hírlapírókon és pénzügyi tisztviselőknél kívül bárki behívható, így behívható az ügyvéd is. Az idézés nem jeleníti meg a behívást, az idézettek a behívási parancsot személyesen veszik át és ha közülök valaki azt állítja, hogy ő bármilyen okból

nem tartozik segéd szolgálatra bevonni, akkor részére a behívóparancs mindaddig ki nem adatik, míg ügye kivizsgálva nincs. Ha a behívott ok nélkül indokoltá teszi valakinek a segédszolgálatra való bevonás alaki felmentést, akkor részére a behívóparancs ki sem adatik.

A segédszolgálatra behívott népfelkelők hivatalos munkájuk végzése közben egyenruhában tartoznak járni, de szolgálaton kívül polgári ruhát viselhetnek. Használatosságuk, szorgalmuk és magaviseletük arányában különbözőféle alászási fokozatokra emelhetnek. Ott ahol erre külön katonai ok nincs, a kaszárnyán kiűzhetők. Helyzetükön csak az esetleges szemén alhat be változás, de csakis akkor, ha korosztályuk egyébként is sorra kerül. Lehetőleg lakóhelyükön alkalmazkazzák őket, de szolgálatait fognak teljesíteni a hadtápvonalban is.

Eddig tart az előtem tett nyilatkozat, amely sok, eddig nem ismert részletre is kiterjed.

A béketárgyalások folytatása.

Június negyedikének napjával letelt az a határidő, amelyet a brszli-ítovszki tárgyaláson Oroszország és a központi hatalmak megbízottai abból a célból állapítottak meg, hogy az entente-hatalmaknak is alkalmuk legyen a béketárgyalásra való csatlakozásra. Az entente emulasztotta ezuttal is, hogy a központi hatalmak békejobbját megragadják és egységes válaszadás helyett csak a francia külügyminiszter és az olasz miniszterelnök nyilatkozott a békéért szót emelt képviselők interpellációira adott válaszokban. A közvéleménynek az volt az érzése, hogy a brszli-ítovszki békeajánlat nem maradhat válasz nélkül, kell, hogy az entente-hatalmak végre is határozottabban körülírják azokat a célokat, amelyekért a háborút tovább folytatni akarják, vagy pedig megismertessék békefeltételeiket. Mindez elmaradt s a sok ellenmondó távirat közül csak az a hír bontakozik ki, amely szerint az entente-országok az Egyesült-Államokkal egységesen egy nyilatkozatot fognak a népkhez intézni és ebben ismertetik meg álláspontjukat. A nyilatkozat nem érkezett meg, sőt nincs is remény rá, hogy a legközelebbi napokban tudunkra kerüljön, pedig főként kíváncsiak lehetünk valamennyien, melyek lehetnek azok az eszmék és gondolatok, amelyek elhiteitni képesek a népek nagy tömegével, hogy a szenvedéseket, gyászt és siralmat zúdító háborúra szükség van. Az entente államférfiak, amint a jelenségekből látszik, a maguk népeit sem tudják tovább is a háborus örület hatalmában tartani, vajjon hogy gondolják el, hogy siker

A koncentrált fény

Ostam-Azo

Gázzal töltve
2000Wattig

Új típusok:
Ostam-Azola
Gázzal töltött lámpák
25 és 60 watt
Csak az üvegre edzett
OSRAM szó kezveskedik
a kiváló minőségért

rólni fog a mi népünket elkábitani, amely államférfiainak békekészségét tapsolja és békére irányuló fáradozásait lélekzetfojva lesi.

Breszt-Litovszka, a béketárgyalások színhelyére megérkeztek már a központi hatalmak és Oroszország megbízottai, de megjelentek új küldöttek is, a szabaddá lett ukrán köztársaság megbízottai. A világtörténelmi események kibontakozásakor örvendetes jelenség, hogy a még fiatal szabadságú népek is szót emelhetnek nagy országok és félvilág részek sorsának eldőltekor. Az utóbbi hetekben a külföldi sajtószolgálat megbízhatóságát folyton Ukrajnáról a legkülönbözőbb híresztelések terjedtek el. Maguk az ukrán küldöttek tagjai, akik Breszt-Litovszkában a tárgyalásokon való részvétel céljából jelentek meg, állapították ezt meg. Megtévésztették és helytelen, meg részben egyenesen fantasztikus híresztelésekkel félrevezették a központi hatalmak közvéleményét Ukrajna helyzetéről. Az angol lapok távirataiból azt kellett eddig ugyanis hinnünk, hogy az ukrainiaknak függetlenségre való törekvése megett Anglia és Franciaország keze mozog, az keveri a kártyát, hogy a békére kész orosz bolsevik kormány szabad mozgását lehetővé tegye. Az ukrán kiküldöttek azonban mindenki felvilágosítása céljából határozottan kijelentik, hogy a szilárd államot alkotó ukrán nép a demokratikus béke leggyorsabb megkötését kívánja és ettől az akaratától senki el nem térítheti, mert tudatában van, hogy önálló állama kiépítésére csak a nemokrátiás béke megkötése után, az ország gazdasági és állami érdekeinek biztosításával kerülhet sor. Az ukrán köztársaság új korszaka az egész nemzetet a szolgaság béklyóitól csak akkor mentheti meg, ha végül éri a szörnyű vérengzés és a háborút a béke áldásos napjai váltják fel. Az ukránok eivannak határozva arra, hogy a tárgyalásokon az orosz népbiztosok tanácsának képviselőivel egyetértően járhatnak el.

A bolsevikiek hatalomra jutása nemcsak az ukránokat segítette szabadsághoz és függetlenségükhöz, hanem a finneket is. A finn képviselők kimondották Finnország önállóságát s ennek elismerése céljából jegyzékben fordultak az orosz kormányhoz, Svédország királyához és a központi hatalmak kormányaihoz. Az orosz kormány a finnek önállóságát elvileg elismerte, a központi hatalmak pedig kijelentették, hogy hajlandók a finn köztársaságot, miután szabad külön államot elismerni, ha a függetlenítéshez az orosz kormány hozzájárul. Ez megtörtént és így a finn-orosz bizottságnak a részlekkérdések elintézéséről tett nyilatkozata után megtörténtek a központi

hatalmak által való elismerés is. Svédország, amely a finnek történelmi múltja során mindenkor meleg barátságban élt, a szomszédos néppel szintén kész az elismerésre és első kíván lenni azoknak az országoknak sorában amelyek a finneknek hő óhajához, az ország függetlenítéséhez elismerőleg hozzájárul. A finn köztársaság különben már meg is kezdte önálló államéletét, Haparandába megérkeztek olyan finn utasok, akiknek a feladatát a finn köztársaság állította ki. Másik intézkedése Finnországnak, hogy megengedte a központi hatalmakkal való közvetlen levelezést.

A Breszt-Litovszkában megkezdődött tárgyalások újabb fázisa elé a közvélemény a legnagyobb bizalommal tekinthet. A politikai és gazdasági közeledésnek már eddig is számos jeleit látjuk, külön bizottságok tárgyalnak a gazdasági kérdések megoldása felől, az internáltak, a sebesült és sebesületlen foglyok kicserélése dolgában. A politikai kérdéseknek egész tömege már elintéződött az eddigi tárgyalásokon s a még el nem intézett kérdések is azzal biztatnak, hogy köcsönös megértés és egymás iránti bizalom megfigyálják őket elérni. A tárgyalásokról beszámoló további hivatalos jelentéseket joggal várhatjuk a legnagyobb érdeklődéssel.

Adakozzunk a rokkant katonáknak!

Háborus jövődölés a Szentlélek-kolostorban.

A világháborúnak sok megjövendölése került napfényre. Tudósok és lázas asszonyok, ekezőikus állambölcsek és spiritiszta médiumok régi kijelentései hibáztak rá a háborúra, de minden jóslaton túlesz az a most felfedezett írás, amelyet a mecklenburgi Weimarban, a Szentlélek-kolostor egyik falának lebontásakor találtak. Egy régi bibiában pergament-lapra akadtak, amelyet az 1701-ben onnan elmenekült szerzetesek egyike írt tele régi betűkkel. Az írásnak, amelyet a weimari városházán őriznek s amely Nagy Kálmán lővőpetri református lelkész fordításában ez a szövege:

„Urunk könyörülj rajtunk, könyörülj a te népeden, mely mindinkább elfordul tőled, szétrombolja kolostoraidat, megsemmisíti szent rendjeidet, magához ragadja az erőt s erre a célra szolgáltatja magát. Egy időben, mikor a pápai szék üres lézen, rettenetes megfenyítés látogatja meg. Gonoszság, árulás és gyűlölködés fekkavar egy kicsiny népet, egy fegyverrel meggyilkolása fellobbantja az egészét. Hét brodalom támad fel egy madár ellen, mely egyfejű s egy madár ellen, mely kéfejű. Nagy küzdelem lézen keleten és nyugaton, mely sok embert megsemmisít. A szereterek lovak nélkül roharnak fova s lángoló sárkányok röpködnek a levegőben, gázot és kénkövet okádva s városokat és falvakat elhamvasztva; az emberek tehetetlenül nézik ezt, a nép Isten intését hallja. Isten elfordítja ábrázatát. Három évig és öt hónapig tart a lézongás. Éhég, járványok, pestis sok embert követelnek. Eljön az idő, mikor sem venni, sem eladni nem tudsz, a kenyert megjelzik és úgy osztogatják. A tengerek vörösre fest-

tődnek az emberek véréből. Az emberek a tenger fenekén laknak és ott lesekednek zsákmányokra. A hét csillag hépe beleavatkozik a küzdelembe s a szakállas népet hátba támadja. Az egész alsó rajna résztket majd és remeg; de nem pusztul el, hanem fennáll az idők végéig. A nyugat országa rombolás országa lévén s az ország a tengerbe királyostul vereséget szenved s a nyomoruság legmélyebb fokára jut. A szakállas nép sokáig fennáll, minden nép bevonódik a közszenvédelebe s elkövetkezik a nép hullmázása. A győző keresztet visel s a négy tornyu négy város között lesz a döntés, ott áll egy kereszt két hársfa között, ott térdel le a győző, szét tájra karjait s hálát ad Istennek. Minden táncot és istentelenséget megszüntet a háború. Ismét helyre áll az isteni rend, egyházban, allamban és családban. A háború megkezdődik, mikor a kalászkok hajladoznak, legmagasabbra emelkedik, mikor a cseresznyefák harmadszor virágoznak. A békét megköti a fejedem karácsony ünnepe idején.”

Eddig az ismeretlen szerzetes proficiája, amely a háború kitörésétől a kenyérjegyig s a tengeralattjárók harcától a mostani karácsonyi békéig, egész sereg adatot bemond. Mintha nem is 1701 előtt, hanem tegnap írta volna az a szerzetes.

Irodalom.

— Szomorj Dezső: „A pékné.” Második kiadás. Hosszabb szünet után, mely alatt az olvasóközönség élénk sürgetéssel reklamáta a könyvet, végre megjelenhetett „A pékné” második kiadása. Az író kiváló művészetének talán egyik legérdekesebb hajtása, ez a híressé vált regényszerű nagy elbeszélés, amely egy országos hírű bűneset motívumaiból a legitokzatosabb lelki problémákra vet fényt. A nyomorult péklegény, aki megöli a nagy courtizánt s az elvégzett büntetés után felgerjedő vágyakkal áldoz a szerelem és az evés gyönyöreinek, az ösztönemberek olyan fantasztikus lélekrajzára nyit példát, ami nemcsak a magunk irodalmában páratlan. Az a minuciózus gondosság, amivel Szomorj az ő alakjait kidolgozta, vibráló színeivel, groteszk helyzeteivel, pszichanalitikus merészségeivel, egyformán lenyűgözve tart. A könyv nagy sikerét is ezek az értékek magyarázzák meg. A második kiadás, melyet ugyancsak az Athenaeum bocsátott ki, az olvasóközönség sürgető kíváncsiságát elégit ki s bizonyára épp oly kapós lesz mint az első volt. Az izézes kiállítású könyv ára 4 korona.

APOLLO

Ma

Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor

A rettegés vára

élet tragédia 4 felvonásban. Főszereplő Dinár Zandenber.

Az elvált férj

vígjáték 3 felvonásban.

Breszt-litovszki béketárgyalások helyszíni felvételek.

URANIA

Ma

A toprini nász

Csermely Gyula regénye 4 felvonásban.

Főszereplők: Matyasovszky Ilona, Bojda Juci, Simon Mariska, Torday Ottó dr, Pethő Attila, Komjáthy János, Vándory Guztáv.

A breszt-litovszki béketárgyalások helyszíni felvételek.

Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor.

Cserépkanták és korszók

vagonszámra

kaphatók

Izsák Gyulánál, Rév.

HARRY

luxus bőrtisztító-krém

garantált valódi békeidőbeli minőség.

H a r r y

az urivilág kedvelt sevró pasztája.

Eladási árak 1917 november 10-től
40. szám 1 doboz 2.— K, 60. szám 1 doboz 3.50 K.
Kapható Debreczenben minden előkelőbb üzletben.

H a r r y

sevrópasztánk látszólagos mag s ara dacára mégis a legolcsóbb, mert a használatban kitűnik, hogy hasonlít a lanul kiadósabb, mint a különféle fajta hadicipókrémek, melyekből 3-4 doboz szükséges, hogy 1 doboz „HARRY” pasztát pótoljon.

Nagybani szétküldési telep:

Reiter és Tsa

vegyészeti gyár

Budapest, VII., István-ut 69.

Keresünk jutalék ellenében
üzleti képviselőket,
ügynököket, utazókat

az általunk gyártott „TOW-TOW” című
tisztító- és mosószer árusítása és forgalomba
hozatala érdekében.

Ez a szer ruhamosás, tisztítás és suroláshoz ki-
tűnően alkalmazható, anélkül, hogy hozzá szappant vagy
szódát pótolni kellene. Miután ezen tisztítószer úgy a
háztartás, mint ipar, kórházak és barátságban nélkülöz-
hetetlen, következésképpen ezen szer oly fontos és könnyen
árusítható cikk, amely fogyasztási áru, gyarmat-, festék-
és más anyagáru, drogéria-üzletekben nagyon jól bele-
illik. Helyi üzletekben gyártmányunk minden-
ütt könnyen és pedig nagy mennyiségben
árusítható.

Azoknak, akik ezen cikk iránt érdeklődnek, kész-
sággal szolgálunk felvilágosítással úgy jutalék, mint
eladási feltételeink tekintetében és szívesen küldünk
mintát és prospektust.

Ajánlatokat kérünk következő címünkre:

Rubinstein Márton és Fiai r.-t.
Makó (Csanádmegye).

50%-os vegytiszta ecetsavat, cukorkát

különböző minőségben,

cukrozott és cukrozatlan

kávé-kevereket,

I-a teát

Kisebb és nagyobb tételekben szállít

Gonda Nándor

Áruforgalmi Vállalata, Déva.

35/45 HP félstabil lokomobil

Compound **Ruston Pructor** gyártmány,
1892-ben épült 7½ légkönyomásra 22 négy-
zetméter tüzfelülettel, jó állapotban
azonnal eladó.

Látható **Nyirbaktán** László Miklós gőz-
malmban.

Felvilágosítással szolgál: **GRÜNWALD,**
Budapest, Visegrádi-u. 31. Telefon 164-31.

Meg akar szabadulni ön
a rheuma, csusz és köszvénytől?

Igy a legbiztosabb szer a

Kanyó-féle

Rheumozon

amely bel- és külföldön
szabadalmazott, 51758. sz.
védjegyzett, amely ezreknek
adta vissza az egészségét.

Senki e hirdetést ne vegye reklámnak, en-
gemet vagy szeremet mindenki nem ismer-
heti, hanem mindenki saját maga győződjön
meg annak jóságos hatásáról, amely teljesen
gyógyít **Utasítással eült 10 koronáért**
megküldöm utánvét mellett.

Hirdetésemmre kérem ügyelni, mert papirihiány
miatt ritkán jelenik meg.

KANYÓ SÁNDOR

szabadalmazott rheuma gyógyszer készítő

Budapest, IV. Szarka-utca 7.

Földbirtokosok,

kik ma rendelnek,

kora tavasszal biztosan szánhatnak
s ezért tanácsos már most nálam zonnal megrendelni
a hírneves és elismert

új kélgéprendszerű motorekegarnitúrát
mely egy elsőrangú németországi gyár gyártmányát ké-
pezi. Óriási előnye az eddigi szántógépekkel szemben,
hogy láptalajban szerkezete és könnyűsége folytán nem
süpped és kötött agyagos talajban is kielégítő munkát
végez. A moto négygyolinderes és 35 lóerős. Egyéb mező-
gazdasági munkálatok elvégzésére is alkalmas, u. m.
cséplésre, szecsavágásra, darakészítésre, vontatásra stb.
Ugyancsak ajánlok vetelre 16 HP gőzekegarnitúrához való

új alkatrészt, valamint

új gőz és motorekéhez való sodronykötelet
Békesi Lajos műszaki iroda Rpest, Almásitér 8/b.

Szabászati tanfolyam.

Tisztelettel értesitem a hölgyközönsé-
get, hogy lakásomon **Faragó-utca 18.**
alatt folyó évi dec. hó 31-től

szabászati és varrási

tanfolyamot

nyitok. A tanulni óhajtok **alapos kikép-
zést** nyernék mindentéle **női ruhá,
fehérenemű, fiu- és gyermek-
ruhákból.**

A tanulás ideje alatt **díjtanul**
varrhatnak.

Jelentkezést a mai naptól elfogadok.

Halászné Hüsi Eszter,

szabászati tanítónő.

Megfejeljük rongyos harisnyáját

ha a fejét le nem vágja, 1.60 K-ért Női ha-
risnyához fél pár, férfi harisnyához egy pár
külön anyag hozzáadandó. Csak mosott-vasalt
harisnyákat fogadunk el.

„PAX” harisnyafejelő
Budapest, VIII. Baross-utca 77.

A Debreczenben felállítandó gyűjtőtele-
pünkre képviselőt keresünk.

1000 koronát

kereshet havonta mindenki.

Hadiözvegy, rokkant is, ha új rendszerű
sorsjegy-eladásunk képviselőt elvállalja.
Szakértelem nem kell. Mellékfoglalkozásként
is üzhető. Sikeres működés esetén **nyugdíj-
képeség.** Tanítók jegyzők, egyéb tiszt-
viselők előnyben. Kíséreljék meg!

Tőzsdén jegyzett részvényeket ol-
csón lombardirozunk. —

Másutt levőket átvesszünk.

Olcsó I. és II-on helyű jelzálogkölcsonöket
nyújtunk.

Magyar Gazdasági Hitelbank r.-t.
Budapest, IV. Kötő-utca 8.

Sörét!

Lágyvas sörét, mely pótolja teljesen az ólom-
sörétet, megfelelő hordképessége többszörösen
kipróbálva, körülbelül 3-4 mm. átmérőjű,
gömbölyű szemekben

kilogrammonként 8 korona.

Szállítható postán, utánvétellel.

Számtalan elismerő levél és utánrendelés.

BERÉNYI BÓDOG
vasnagykereskedés
Nagybecskerek.

Azonnali megvételre keresünk 3 fázisu forgóáramu elektro- motort

**100-105 Volt feszült-
ségre, 42 periodus
mellett 50-60 lóerő
teljesítménnyel, per-
cenként 600-800 for-
dulattal, folyadék in-
ditó ellenállással. oo**

Részletes ajánlatok:

Fűrészgyár Vágszered

cimre küldendők.

50 év óta fennálló Temetkezési Intézet!

GÉBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

temetkezési intézete

Debreczen, Kossuth-utca 2.

(Városháza épület.)

Temetéseket

a legszolidabb árak mellett végez.

Hulla-szállításokat és exhumálásokat

Európa összes harctereiről legpontosabban és legrövidebb
idő alatt felelősség mellett vállal.

Ércoszorukban és temetési kellékekben nagy raktár.

Telefon: nappal 103.
éjjel 60.

„ADRIAI“ BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

MAGYARORSZÁGI IGAZGATÓSÁGA
BUDAPEST, VÁCI-UTCA 20. SZ.
A társulat házában. Alapított 1838.
Hadi kölcsön biztosítást a legelőnyösebb feltételek mellett köt.

Biztosítéki alap:	Korona
Részvénytőke	10.000.000—
Vagyon	206.678,102:63
Évi bevételek	56.611,364:24
A későbbi vekben esedékes díj- telezők, váltók és fedezetdíjak	115.628,362:69
A társulat 80 évi fennállása óta ki- tízezett kártérítések fejében	894.121,137:60

Az „ADRIAI“ biztosító-társulat elfogad a legkülönösebb feltételek mellett biztosításokat tűz, villám és robbanási károk ellen, továbbá tűz, vagy robbanás okozta elvesztések, valamint betöréses lopás ellen, nemkülönben köt biztosításokat vizen és szárazon történhető szállítási károk ellen, végre köt életbiztosításokat különféle mód-
zatok szerint: s pedig tőkéket és járadéko-
kat, melyek vagy biztosított életbenlétekor,
vagy halála után fizetendők, kiházasítási
biztosításokat s b.

Az „ADRIAI“ biztosító-társulat Magyarország nagyobb városai és helységeiben vezér-, fő vagy kerületi ügynökségek által van képviselve, mely képviselvelek,

a biztosítást illető tudnivalók iránt a leg-
készségesebben adnak felvilágosítást és el-
fogadnak ajánlatokat

Az „ADRIAI“ biztosító-társulat képviselői jégverés elleni biztosításokat is elfogadnak a

Déli Jég- és Viszontbiztosító-társaság részére, mely az „Adriai“ Biztosító-társulat kezde-
ményezésére alakult, készpénzben befizetett
3 millió korona részvénytőke fölött rendel-
kezik.

Az „ADRIAI“ biztosító-társulat ügynökei továbbá fel vannak hatalmazva az általa alapított

„Nemzetközi Baleset elleni Biztosító R.-T.“ részére baleset elleni és szavatossági bizto-
sítási ajánlatokat elfogadni s e tekintetben
is a legkészségesebben fog felvilágosítások-
kal szolgálni

a Debreczeni Vezérügynökség
Arany János-utca 1. szám (Csanak-ház).

Eladó ingatlanok.

A Pénzügyi Központ debreceni kirendeltsége lebonyolítása alatt álló szövetkezeteknél 0000

különböző ingatlanok
(házak, földek) eladóak.

Értekezni lehet a Pénzügyi Központ debreceni kirendeltségénél, Debreczen, Ferenc József-ut 26. szám alatt. 000

Lokomobilok magánjáróvá

való átalakításához szállítjuk az összes öntvényeket, tengelyeket, talplemezeket stb. stb. Lokomobilokat magánjáró gőz-
gépekért becserélünk. Bővebbet

Friedrich Testvérek
gépgyárában, Temesvár.

Bő pénzből

készpénzes

-- amortizációs --
kölcsönöket

rövid úton

pár nap alatt folyósítatunk az ingatlan 70-80 százalékáig

Agrária Kereskedelmi
Részvénytársaság

Budapest, VII. Erzsébetkörút 2.

Munkás leányok
felvétetnek Honvéd-utca 16. sz.

Egy üvegezett ajtó
betéttel jutányos árban eladó. Cim a kiadóban.

Hirdetéseket
jutányos árban felvesz a kiadó-
hivatal, Darabos-utca 7.

A Debreczeni

Kölcsönös Segélyező-Egylet

35-dik évtársulatát

megnyitotta.

Új tagkönyvecskék kiadatnak és a Szövetkezet a tagok részére személyi és jelzálogos kölcsönöket folyósít.

A POLLO

Mozgósínház R. T.

1918. évi

Hangverseny- programmja:

Január 11-én

Waldbauer-Kerpely

vonósnégyes.

Január 24-én

Musil Clara dalénekesnő

Dientzl Oszkár zongora-
művész.

Január második felében:

Szimfonikus zenekar

Egressy Sándor karnagy vezetésével
alatt.

Február 23-án:

Földessy Arnold.

Március hóban:

Huberman Bonislav

Április hóban:

Medgyaszay Vilma.